

Stanowisko nr 1/1/2016
Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego
w Katowicach
z 11 lutego 2016 r.

w sprawie

**problemów funkcjonowania hutnictwa stali oraz niezbędnych działań ukierunkowanych
na poprawę sytuacji konkurencyjnej sektora stalowego**

W dniu 11 lutego 2016 r. w siedzibie Gmachu Sejmu Śląskiego w Katowicach odbyło się posiedzenie Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego poświęcone problemom funkcjonowania hutnictwa stali oraz tematyce niezbędnych działań ukierunkowanych na poprawę sytuacji konkurencyjnej sektora stalowego.

Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego w Katowicach po posiedzeniu w dniu 11 lutego 2016 r. wyraża następujące opinie i stanowiska, które w charakterze wniosku przekazuje Radzie Dialogu Społecznego z prośbą o rozpatrzenie.

1) W odniesieniu do roli i znaczenia hutnictwa dla Polski, w tym dla województwa śląskiego:

Podkreśla się, że wielowiekowa tradycja przemysłu hutniczego jest wrośnięta w polską, w tym zwłaszcza w śląską ziemię, tak w wymiarze gospodarczym, jak i państwowym, dając o tym wspaniałe świadectwo poczynając od wspólnego z górnikami strajku sierpniowego, który podłożył iskrę pod wybuch I powstania śląskiego.

Hutnictwo w Polsce ma do dyspozycji wyjątkową, rozwijaną od pokoleń, kadre, szkolnictwo, doświadczenie i wiedzę, których zachowanie dla przyszłych pokoleń leży w polskim narodowym interesie.

Hutnictwo w Polsce przeszło trudny proces restrukturyzacji i dokonało w ciągu ostatniego dziesięciolecia znaczących inwestycji na poziomie sięgającym 11 miliardów złotych. W efekcie, hutnictwo w Polsce, w tym hutnictwo śląskie, należy obecnie do najnowocześniejszych w Europie.

Hutnictwo stali pozostaje w ścisłej symbiozie z górnictwem węgla kamiennego, czy to poprzez zastosowanie koksu, niezbędnego do procesu wielkopiecowego, czy też ze względu na bycie w grupie kilkunastu największych krajowych odbiorców energii elektrycznej, produkowanej w Polsce przede wszystkim z węgla kamiennego.

Współcześnie, bardziej aniżeli kiedykolwiek, o międzynarodowej pozycji konkurencyjnej hutnictwa decydują aspekty regulacyjne, które praktycznie z dnia na dzień mogą sprawić, że nowoczesna i rentowna huta może stanąć na krawędzi bankructwa. Do stanu tego przyczyniają się szczególnie: (1) nieprzemysłane działania regulacyjne podejmowane przez Unię Europejską zwiększające koszty działalności hutniczej, w szczególności wskazać tutaj należy promowaną przez Unię Europejską politykę klimatyczną, (2) istotnie różnicujące warunki konkurencji wewnątrzunijnej działania podejmowane przez inne Państwa Członkowskie, w szczególności w obszarze tworzenia warunków do obniżania cen nośników energii i zwiększania w tym zakresie dysproporcji w stosunku do warunków w Polsce, (3) nieuczciwe lub agresywne działania krajów spoza UE istotnie zaburzające warunki międzynarodowej konkurencyjności, takich jak w szczególności Białoruś i Chiny, i wreszcie (4) brak adekwatnej odpowiedzi na powyższe zagrożenia ze strony państwa polskiego.

Kluczowym problemem hutnictwa tak w skali świata, jak i Europy jest problem nadwyżki zdolności produkcyjnych szacowanych w skali świata na 727 milionów ton rocznie, a w skali

Unii Europejskiej na 64 miliony ton rocznie. Tymczasem, całkowita roczna produkcja stali w Polsce wynosi jedynie 9,2 miliona ton. Przy tym wykorzystanie zdolności produkcyjnych w Polsce jest od lat na niższym poziomie niż w Unii Europejskiej i na świecie.

W świetle powyższego stwierdza się, że konieczne jest niezwłoczne podjęcie działań mających na celu wsparcie międzynarodowej konkurencyjności hutnictwa w Polsce, w tym śląskiego hutnictwa.

2) W odniesieniu do problemu nieuczciwej lub agresywnej konkurencji ze strony pozaunijnych krajów, w szczególności ze strony Białorusi i Chin, zagrażającej hutnictwu w Polsce:

- a. Wyraża się uzasadnioną obawę, że dalszy rozkwit przywozu produktów stalowych z krajów trzecich stosującym nieuczciwą lub agresywną konkurencję, w tym w szczególności z Białorusi oraz z Chin, grożą redukcją, a nawet likwidacją produkcji wyrobów stalowych w hutach w Polsce. W efekcie, materializacja opisywanego zagrożenia w sposób naturalny mogłaby doprowadzić do znacznej redukcji miejsc pracy w przemyśle hutniczym w Polsce, w tym śląskim hutnictwie. W takim przypadku, negatywne efekty mogłyby dotknąć także pozostałe sektory powiązane z przemysłem stalowym, w tym górnictwo węgla kamiennego. Efekty zjawiska wzmożonego importu wyrobów stalowych z krajów trzecich szczególnie boleśnie odczułyby regiony, w których huty są największymi pracodawcami oraz podatnikami.
- b. Rekomenduje się Rządowi RP potrzebę wykazywania przez niego gotowości do wnoszenia na forum Unii Europejskiej i skutecznego przeprowadzania takich instrumentów ochrony handlu jak kwoty importowe oraz kontynuowanie poparcia udzielanego wobec wniosków o postępowania ochronne (antydumpingowe, antysubsydyjne), jeśli będzie tak wnioskował europejski, w tym polski, przemysł w zakresie chroniącym interesy także Polski.
- c. Rekomenduje się Rządowi RP zabieganie o reformę unijnego systemu stosowania środków ochrony handlu, wobec dostrzeżonej kosztowności obecnego systemu UE nieodpowiadającej skali wyzwań, przed którymi dziś stoi przemysł w Europie.
- d. Rekomenduje się Rządowi RP wnikliwe podejście do praktyk i ich wpływu na polski rynek ze strony krajów niedostosowujących się do reguł wolnego handlu, w szczególności nie należących do Światowej Organizacji Handlu takich jak Białoruś.
- e. Rekomenduje się Rządowi RP wnikliwe podejście do procesu nadawania przez UE Chinom statusu gospodarki rynkowej celem zabezpieczenia możliwości skutecznego stosowania środków ochrony handlu przez UE także w kolejnych latach.

3) W odniesieniu do planowanego wprowadzenia zmian do dyrektywy ETS po 2020 r., w czym hutnictwo upatruje wiele zagrożeń zwłaszcza w Polsce, w szczególności:

- a. Rekomenduje się Rządowi RP podjęcie działań na rzecz obniżenia stałej puli uprawnień w ramach systemu EU ETS przeznaczonych do zbycia na aukcjach, co przełożyłoby się na stosownie większą pulę uprawnień dostępnych nieodpłatnie dla branż narażonych na ucieczkę emisji.

Stanowisko nr 1/1/2016 Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego w Katowicach z 11 lutego 2016 r.
w sprawie problemów funkcjonowania hutnictwa stali oraz niezbędnych działań ukierunkowanych
na poprawę sytuacji konkurencyjnej sektora stalowego

- b. Rekomenduje się Rządowi RP podjęcie działań na rzecz przeznaczenia uprawnień pochodzących z Rynkowej Rezerwy Stabilizacyjnej, rezerwy dla nowych instalacji lub innych uprawnień nieprzydzielonych w trzecim okresie rozliczeniowym na zagwarantowanie możliwie najpełniejszych przydziałów dla sektorów narażonych na ucieczkę emisji oraz zasilenie funduszy na modernizację i rozwój tak z puli przeznaczonej na aukcje jak i do darmowego przydziału.
- c. Rekomenduje się Rządowi RP podjęcie działań na rzecz zaostrzenia kryteriów doboru sektorów uważanych za narażone na występowanie zjawiska ucieczki emisji.
- d. Rekomenduje się Rządowi RP podjęcie działań na rzecz poddania sektorów z listy tzw. *carbon leakage* rzeczowej ocenie pod kątem ich faktycznej wrażliwości na zjawisko ucieczki emisji oraz podział sektorów na niski, średni, wysoki i bardzo wysoki stopień narażenia (tzw. *tiering*).
- e. Rekomenduje się Rządowi RP podjęcie działań na rzecz wyłączenia wzrostu liniowego współczynnika redukcji z poziomu 1,74% do poziomu 2,20%.
- f. Rekomenduje się Rządowi RP podjęcie działań na rzecz wykreślenia zapisu o redukcji wartości benchmarków o postulowane przez Komisję Europejską 0,5 – 1,5%.
- g. Rekomenduje się Rządowi RP podjęcie działań na rzecz wprowadzenia tzw. dynamicznej metody alokacji.

4) W odniesieniu do problematyki zapobiegania wyłudzeniom VAT:

- a. Stwierdza się, że wprowadzona z dniem 1 października 2013 r. metoda odwrotnego obciążenia stosowanego w podatku VAT świetnie sprawdziła się w walce z wyłudzeniami tego podatku w odniesieniu do wyrobów stalowych, które to wyłudzenia największą skalę osiągnęły w 2012 i 2013 r. Wspomnianą skuteczność potwierdzają dostępne dane, które jednoznacznie wskazują na skokowe zmniejszenie działań przestępczych już od dnia wprowadzenia w życie omawianej metody rozliczenia podatku VAT.
- b. Podkreśla się, że mechanizm odwróconego obciążenia VAT jest rozwiązaniem stosowanym powszechnie w krajach Unii Europejskiej i jest rekomendowanym przez Komisję Europejską mechanizmem rozliczenia podatku VAT.
- c. Podkreśla się, że istotą odwróconego obciążenia VAT jest odebranie takiej możliwości obrotu gotówkową formą podatku VAT, która nosi znamiona działalności zabronionej przez obowiązujące przepisy, w tym przepisy karne. Sam podatek VAT jest przy tym w ramach mechanizmu odwróconego obciążenia rozliczany i płacony na etapie finalnym (czy to jako element wartości dodanej innych wyrobów, w skład których wchodzi wyroby stalowe, np. mostów, czy to w ramach sprzedaży finalnej w postaci nieprzetworzonej).

- d. Podkreśla się pozytywny efekt fiskalny związany z wprowadzeniem mechanizmu odwróconego obciążenia z dniem 1 października 2013 r. Opiswane rozwiązanie, poprzez uszczelnienie systemu podatkowego, przyczyniło się do istotnego zwiększenia wpływów budżetowych, poprawiając tym samym sytuację polskich finansów publicznych.
- e. Podkreśla się, że Polska była pionierem w zakresie wprowadzenia mechanizmu odwrotnego obciążenia w handlu wyrobami stalowymi. Obecnie obserwowany jest niepokój i zdziwienie w sąsiadujących krajach, które wzorowały się na Polsce dostrzegając pozytywne efekty tego mechanizmu.
- f. Rekomenduje się Rządowi RP utrzymanie w mocy przyjętych regulacji, co najmniej do czasu wypracowania nowych rozwiązań, które w równym stopniu będą przeciwdziałały pładze wyłudzeń podatku VAT w obrocie wyrobami stalowymi (warunkiem kluczowym dla ewentualnych innych rozwiązań jest przy tym faktyczne odcięcie przestępców od możliwości otrzymywana w cenie faktury podatku VAT w formie gotówki lub przelewu, który mogliby ukraść).

5) W odniesieniu do problematyki zatrudnienia:

- a. Zwraca się uwagę, że hutnictwo stoi przed problemem narastającej luki pokoleniowej, o czym najlepiej świadczy fakt, że co najmniej 40% zatrudnionych w sektorze to osoby w wieku 51+. Oznacza to jednocześnie istotną szansę dla osób wchodzących w najbliższych latach na rynek pracy oraz osób chcących się przekwalifikować.
- b. Rekomenduje się Rządowi RP przyjęcie programu wspierającego kształcenie osób w obszarze deficytowych kwalifikacji zawodowych mogących zasilić kadrowo sektor hutnictwa, takich jak w szczególności: mechanicy, energetycy, hydraulicy siłowi, automatycy, pracownicy produkcyjni, operatorzy maszyn sterowanych numerycznie (CNC), zawody kolejowe, specjaliści z bardzo dobrą znajomością jęz. angielskiego. W tym zakresie rekomenduje się
 - o Wprowadzenie wynagrodzeń (stypendiów) dla uczniów techników analogicznie jak w przypadku szkół zawodowych
 - o Zwiększenie wsparcia finansowego dla pracodawców
 - o Dostosowanie programów nauczania do potrzeb rynkowych

Dominik Kolorz

*Przewodniczący
Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego
w Katowicach*